

PLAN PUTOVANJA BASKIJA i PORTUGALIJA 4 - 22. septembar 2024.

Uspón na najviši vrh Baskijskih planina, Aketegi (1551 m), uspon na najviši vrh kontinentalne Portugalije, Tore (1993m)

Parkovi prirode Baskije i Portugalije (planinarske i pešačke staze)

BASKIJA: Park prirode Aiskori- Aratz (najviši vrh Baskijskih planina, Aketegi (1551 m);

PORTUGALIJA: PP Sera da Estrela (najviši vrh kontinentalne Portugalije, Torre 1993m), PP Sintra-Kaškaiš & rt Kabo da Roka, Dolina reke Duro/Alto Douro (UNESKO)

Na ovom putu je predviđena poseta regionima i gradovima u četiri države, u **Italiji**, **Francuskoj**, **Španiji** i **Portugaliji**.

OPIS PUTA

Uspón na Tore (1993m), najviši vrh kontinentalne Portugalije, i na "krov Baskije", Aketegi (1551m), najviši vrh Baskijskih planina, samo su dva od nekoliko ciljeva koje nameravamo da ostvarimo tokom ovog 19-dnevnog putovanja kroz najlepše predele i gradove atlantske i mediteranske Evrope. Prateći severnu i zapadnu atlantsku obalu Pirinejskog poluostrva kroz Španiju i Portugaliju (oko 1000km) namera nam je da stignemo do najzapadnijeg rta na evropskom kontinentu (**Kabo da Roka**) a takođe, i da posetimo i središnji, malo poznat deo Portugalije, region Alentežo, gde se još živi tradicionalnim načinom života kao i pre nekoliko vekova. Kako put vodi kroz 4 (najlepše) evropske zemlje (Italiju, Francusku, Španiju i Portugaliju), izabrali smo da nam stanice na putu budu što lepši i što zanimljiviji gradovi, od kojih su mnogi, namerno i/ili slučajno, deo svetske i/ili evropske kulturne baštine (UNESKO).

BASKIJA (8 – 10. septembar)

Osim što je jedan od najbogatijih, Baskija je i jedan od i najindustrializovanijih regiona u Španiji. Uprkos tome ovo je predeo nenarušene prirode, bujne vegetacije, čistog Kantabrijskog mora, dugih peščanih plaža, gusto pošumljenih planina sa strmim i golim vrhovima koji kao da izranjaju iz okeana. Na samo 20ak kilometara od vrtoglavo strmih litica atlantske obale poznate kao Kosta Verde, u brdovitom zaleđu dominiraju dva paralelna krečnjačka masiva Baskijskih planina čiji oštri vrhovi ne prelaze 1600metara. Ovaj planinski masiv poznat je i pod drugim nazivima kao „baskijski luk“ ili „prag“ pošto ga pojedini geolozi smatraju za „prolaz“ ili „most“ koji povezuje Kantabrijske planine (na istoku) sa Pirinejima (na zapadu).

Baskiju najčešće opisuju kao raj pun kontrasta u kome se modernost i tradicija harmonično prožimaju. Baskijska kultura je drevna, istorija burna, a poreklo Baskijaca enigmatično i geografski i antropološki i lingvistički. I u velikim, kosmopolitskim gradovima, poput Bilbaa, i u zabačenim tradicionalnim selima na padinama Baskijskih planina stari običaji, muzika i plesovi, mitologija i drevna verovanja (poput legende o boginji Mari, oličenju „majke zemlje“), imaju i danas značajnu ulogu u kulturi ponositih i nepokornih Baskijaca,

koji govore jezikom čije poreklo još nije odgonetnuto. Baskija (Euskadi na baskijskom ili País Vasco na španskom), punim imenom španska autonomna zajednica Baskija, podeljena je na tri regiona (Gipuskoa, Biskaja i Alava) u kojima živi oko 2, 2 miliona Baskijaca, a grad Viktoria Gasteiz, iako je nije najmnogoljudniji, izbaran da bude prestonica i sedište lokalne vlade.

PORTUGALIJA: 5 REGIONA za 9 DANA (10 – 19.septembra)

Portugalija je, kažu, plod strastvene veze kopna i mora koja traje već nekoliko hiljada godina. Za Portugalce Atlantik je bio izvor života i izazov, a atlaska obala poslednje kopno koje bi videli pošto bi se otisnuli u nepoznato, i prvo koje bi ugledali prilikom povratka u zavičaj posle višegodišnjih ekspedicija. Portugalija je ušla u istoriju kao zemlja prvih istraživača i moreplovaca (Vasko de Gama, Magelan) po čijim su saznanjima portugalski kartografi u XV i XVI veku iscrtali prve mape afričke obale, Brazila, Indije i dalekoistočnih arhipelaga. Bilo je to u doba velikih geografskih otkrića kada je Portugalija bila najmoćnija ekonomska, politička, kolonijalna i kulturna velesila u Evropi. Portugalija se nalazi na najzapadnijoj granici evropskog kontinenta i zauzima jednu šestinu Pirinejskog poluostrva. Na severu i istoku graniči se sa Španijom a sa zapada i juga zapljuskuju je talasi Atlatskog okeana. Za razliku od strme atlantske obale šibane vetrom duž koje se smenjuju dine i peščane plaže između visokih litica, u unutrašnjosti zemlje preovlađuju pitomi, brdoviti krajolici. Niži planinski venci ogrnuti šumom dominiraju reljefom na severu, a od Lisabona ka jugu smenjuju se suve visoravni i nepregledne plodne ravnice isprecone rekama koje završavaju svoj tok u estuarskim ušćima na atlantskoj obali. U oštrom kontrastu su i južna i zapadna atlantska obala. Južna obala u najjužnijem regionu Algarve preplavljena je turistima zahvaljujući lepim, peskovitim plažama i blagoj mediteranskoj klimi, dok je zapadna obala, prozvana još davno „kraj sveta“ (još uvek) divlja i pusta, i zato privlačna, kao predeo koji je sačuvao izvorne prirodne karakteristike i autentičan tradicionalni način života. U središtu, u pravcu severoistok-jugozapad u dužini od oko 70km, pruža se planinski masiv Serra da Estrela koji predstavlja prirodnu granicu između severne i južne Portugalije, gde se nalazi najviši vrh kontinentalne Portugalije (Torre = Kula, 1993m). Pored 5 regiona u evropskom delu, u sastavu Portugalije su i dva arhipelaga Madeira i Azori, čije razučene obale povećavaju portugalsku obalu, sa više 900km u kontinentalnom delu, na oko 1700km ukupno.

Klima na severu je atlanska, vlažnija, hladnija i ćudljivija od mediteranske na jugu, koja, iako je pod uticajem okeana, suvlja, sa blagim zimama i sa vrelim letima koje jedino vetrovi čine podnošljivim. Karakteristike kontinentalne klime najizrazitije su u planinskom masivu Serra da Estrela: zimi, kada sneg zaveje, padine tzv.Zvezdane planine (Estrela = zvezda) postaju popularno (i jedino) portugalsko skijalište, dok su leti, vrhovi i doline često obavijeni maglom zbog uticaja okeana koji je udaljen oko 100km.

Iako je je jedna od najmanjih evropskih zemalja, po površini slična Srbiji, Portugalija je prebogata prirodnim lepotama i kulturno-istorijskom zaostavštinom. Pod zaštitom UNESCO je 17 istorijskih lokacija i znamenitosti a još desetak ih je na „listi čekanja“ da budu priznate za svetsku kulturnu i prirodnu baštinu. Sva prirodna staništa značajna za opstanak lokalne flore i faune, na kopnu, duž obale i u moru, pod zaštitom su države i mnogobrojnih međunarodnih ekoloških organizacija i konvencija u okviru 1 nacionalnog parka, 13 parkova prirode, 9 rezervata prirode i bar još toliko regionalnih zaštićenih krajolika i lokalnih rezervata biosfere.

U istoriji Portugalije najznačajnija su tri istorijska perioda: mavarska viševjekovna vladavina (VIII-XII vek), doba velikih geografskih otkrića kada nastaje manuelinski stil u arhitekturi i umetnosti pod uticajem novotkrivenih kultura (XV i XVI vek), i period posle razornog zemljotresa, jednog od najjačih koji potresao evropski kontinet (1755), kada je Lisabon izgrađen po uzoru na Pariz (XVIII vek)...

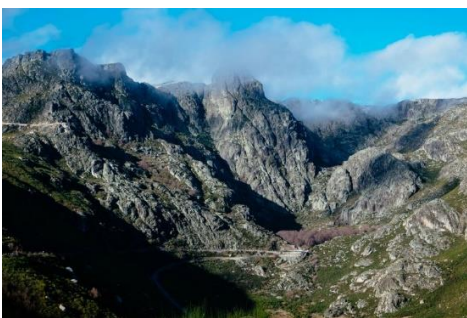
U dva najveća portugalaska grada, Lisabonu, najzapadnijoj evropskoj prestonici (sa oko 3 miliona stanovnika sa predgrađima) i Portu, jednoj od najprometnijih evropskih luka na Atlantiku po kojoj je čitava zemlja dobila ime (sa oko 2 miliona stanovnika u široj gradskoj zoni) - živi skoro polovina od 10,5 miliona stanovnika.

Spektakularni pejzaži, peskovite plaže, prijatna klima, preukusna kuhinja i poslovična gostoljubivost domaćina dodatni su razlozi što je Portugaliju tokom 2023. godine posetilo 30 miliona turista, a država zaradila 25 milijardi evra od turizma.

PARKOVI PRIRODE (Portugalija): U okviru puta kroz Portugaliju planirano je da posetimo nekoliko najlepših parkova prirode i zaštićenih krajolika, poput **doline reke Duro** nedaleko od Porta, koja je najstariji vinarski region na svetu sa zaštićenim geografskim poreklom još od XVIII veka.

Od 13 parkova prirode posetićemo još dva u kojima se na jedinstven način priroda, istorija, mit i tradicija prepliću u živopisnom pejzažu. Prvi sledeći koji ćemo posetiti posle doline reke Duro je **PP Sera do Estrela**, nazvan po Zvezdanoj planini u centralnom delu Portugalije (vrh Tore, 1993m), koja je zbog izuzetnih karakteristika reljefa proglašena za **Geopark** pod zaštitom UNESCO (2019)...

Jedan dan tokom boravka u Lisabonu iskoristićemo da obiđemo **PP Sintra-Kaškaiš** (Parque Natural de Sintra-Cascais & Cabo da Roca) koji je kao „**kulturni pejzaž**“ takođe pod zaštitom UNESCO (1995) zahvaljujući čudesno lepim palatama u Sintri i prirodnim lepotama istoimenog planinskog venca koji se završava najzapadnijim rtom evropskog kontinenta, **Kabo da Roka** na atlanskoj obali na kojoj se nalazi i **Kaškaiš**, čuveno mondensko letovalište portugalskih kraljeva i evropskog plemstva.

PP Sera do Eštrela

PP Sintra – Kaškaiš

Dolina reke Duro

PLAN PUTA

4.09. (sreda): Polazak iz Beograda, iz Skerlićeve ulice u **16.00 h** (noćna vožnja do Torina, 1160 km)

Potrebno je doći pola sata ranije, zbog pakovanja stvari i pripreme za put.

(5.9. – 7.9.): TORINO, BRIJANSON & TULUZ („gradovi istorije i umetnosti“ pod zaštitom UNESCO)

Posle duge noćne vožnje na putu do Baskije zaustavićemo se na nekoliko sati u gospodskom Torinu, nekadašnjoj prestonici vojvoda i kraljeva iz dinastije Savoja i prvom glavnom gradu Ujedinjene Italije, čije su kraljevske palate pod zaštitom UNESCO.

Iz Torina put u popodnevrim satima nastavljamo kroz Francusku, prvo do **Brijansona**, u francuskim Alpima, „gradu istorije i umetnosti“ pod zaštitom UNESCO (gde noćimo, a zatim (sutra dan 6.9.) put nastavljamo do **Tuluza** „ružičastog grada“ na reci Garoni (La Ville rose), koji je istovremeno grad (srednjovekovne i renesansne) prošlosti i grad budućnosti (kao centar aeronautičke/vazduhoplovne industrije).

Iz Tuluza, koji je takođe „grad umetnosti i istorije“ i pod zaštitom UNESCO za koji imamo čitav jedan dan za obilazak (subotu, 7.9.) put nastavljamo ka Baskiji (u nedelju 8.9.)

Torino

Brijanson

Tuluz(a)

5.09. (četvrtak): TORINO (Italija) & BRIJANSON (Briançon, Francuska):

- oko 9h dolazak u Torino ... do 17:30h **slobodno vreme za obilzak Torina**
- 17.30 – 19.45 h vožnja Torino → BRIJANSON (115 km)
- oko 20h smeštaj u Brijansonu (Briançon)

- Noćenje Brijansonu

TORINO ili „mali Pariz“, kako ga je Kurbizije nazvao, jedan je od tri najjača industrijska grada u Italiji. Poznat je po automobilske industriji (Fiat, Lancia, Alfa Romeo) a takođe i kao grad čokolade (po napitku bičerin od tople čokolade i kafe sa šlagom), grad kafe (Lavaca), grad fudbala (Juventus), olimpijski grad (Zimska olimpijada, 2006)...

6.09. (petak): BRIJANSON (UNESCO)

- u 8.00h napuštanje hotela, pakovanje stvari u autobus
- prepodne za obilazak Brijansona (3 sata)
- 11.00 - 20:00h vožnja Brijanson → TULUZ (oko 620 km).
- oko 20.30h dolazak u Tuluz, smeštaj

- prvo noćenje u Tuluzu (Toulouse)

Brijanson u regionu Provansa-Alpi-Azurna obala, nedaleko od Nacionalnog parka Ekren (Ecrin) je grad na najvišoj nadmorskoj visini (1326m) u Francuskoj. Zbog izuzetnog strateškog položaja na raskrsnici trgovačkih puteva u Alpima, Brijanson je još od rimskog doba bio značajno vojno utvrđenje. Istorijski gornji grad – citadela okružena zidinama (Fort du Château), na listi je 12 vojnih utvrđenja pod zaštitom UNESCO koja su izgrađena tokom XVIII veka duž francuskih granica na kopnu i atlantskoj obali po projektu Sebastijena de Vobana, čuvenog francuskog vojnog inženjera i arhitekta u službi francuskog kralja Luja XIV.

7.09. (subota) TULUZ(A) (UNESKO) - slobodan dan za obilazak grada

- drugo noćenje u Tuluzu

Smešten u podnožju Pirineja na reci Garona, Tuluz je mrežom rečnih kanala i kanalom Midi povezan je sa Atlantskim okeanom i Sredozemnim morem. Kao glavni grad regiona Oksitanija sa oko pola miliona stanovnika (i 1,3miliona u široj gradskoj zoni), četvrti je po veličini grad u Francuskoj, i značajan je naučni, istraživački i univerzitetski centar, koji je ugled stekao još u srednjem veku (XIII vek). Tokom prethodnih 2000 godina Tuluz je bio galska naseobina, rimska kolonija, sedište vizigotskog kraljevstva, prestonica tuluskih grofova, katarski bastion, poprište krstaškog rata, glavni grad istorijske provincije Langdok koja se kulturno, jezički i verski razlikovala od ostalih delova Francuske...

BASKIJA (8. – 10. septembar)

Na zelenoj španskoj obali Atlantika, u Biskajskom zalivu zadržaćemo se jedino u delu obale koji pripada Baskiji (Costa Vasca, 252km) gde ćemo posetiti **San Sebastijan** (Donostia), elegantno mondensko letovalište na Kantabrijskom moru sa jednom od najlepših gradskih plaža u Evropi tzv. Školjka (La Konča), i najveći baskijski grad, kosmopolitski, ultramoderni **Bilbao** na ušću reke Nervion u Kantabrijsko more, sa starim gradom i lukom čija je istorija duža od 700 godina. Otkako je 1997. otvoren Muzej Gugenhajm koji se ubraja u remekdela moderne arhitekture, Bilbao je jedna od najposećenijih turističkih destinacija u Španiji. Oba ova baskijska grada ubrajaju se u ekskluzivne gastronomske destinacije, a San Sebastijan je proglašen za nezvaničnu evropsku gastronomsku prestonicu sa najviše restorana i kuvara odlikovanih Mišelinovim zvezdicama.

San Sebastijan – plaža La Konča

Baskijske planine

Bilbao – Muzej Gugenhajm

8.09. (nedelja): SAN SEBASTIJAN

- 8.00 h Polazak za San Sebastijan u Španiji
- vožnja Tuluz → **SAN SEBASTIJAN**, Baskija (350 km)
- 12.30 - 17.00h pauza za **obilazak San Sebastijana tokom poslednjeg dana festivala Euskal Jaiak**, posvećenog baskijskoj kulturi, muzici, plesu, gastronomiji, kada se održava i finale veslačke regate (Bandera de La Concha)...
- vožnja San Sebastijan → **BILBAO** (oko 100 km).
- oko 18.30 h dolazak u Bilbao

- prvo noćenje u Bilbau

SAN SEBASTIJAN: Jedna od turističkih atrakcija „španskog Monte Karla“ je stari grad (Parte Vieja) u kome se pored dve crkve u istoj ulici San Juan Kalea (San Vicente, XVI vek i Santa Maria, XVIII vek) nalaze i mnogobrojni barovi poznati po pinčosima (pintxos) koji su samo deo (pre)bogate gastronomske ponude. U srcu starog grada je i glavni gradski trg (Plaza de la Constitucion) uokvirim zgradama sa bezbroj balkona sa kojih se svojevremeno gledala korida. Šetnjom lepo uređenim promenadama duž obale u dužini od oko 6km, počevši od surferske plaže Zuriola, preko La Konče (Paseo de La Concha) do Ondarete, koja se završava simbolom grada, skulpturom

Češljevi vetra, moguće je videti sve najznačajnije gradske znamenitosti i nekoliko arhitektonskih „dragulja“ u stilu bel epoka (Kursaal, Gradska kuća, kraljevska palata Miramar).

BILBAO: Za Bilbao kažu da je grad koji uspeva da se regeneriše, da promeni „fizionomiju“ a da ne izgubi na šarmu i harizmi. Ovaj najmnogoljudniji baskijski grad sa oko 350 000 stanovnika najčešće opisuju kao metropolu sa karakterom, kao uzbudljiv kosopolitski grad koji je futuristički moderan po arhitekturi a duboko tradicionalan po načinu života koji se i danas odvija u okviru tzv. **7 ulica** (Las Siete Calles) u starom gradu (Casco Viejo). Osim što je sačuvao srednjovekovnu arhitekturu, stari grad je zadržao status ekonomskog i kulturnog centra gradskog života.

9.09. (ponedeljak): Celodnevni **planinarski izlet u Park prirode Azikori Aratz** i uspon na najviši vrh Baskijskih planina (**Aketegi, 1551m**)

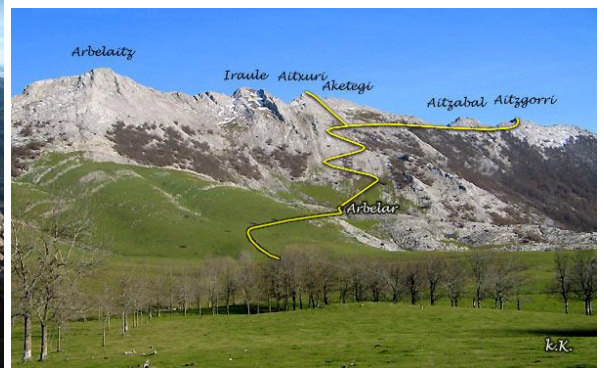
***NAPOMENA:** S obzirom da je PP Azikori Aratz udaljen 2/2,5 sati vožnje autobusom, a da je uspon na vrh Aketegi ukupne visine skoro 1000 m i dužine oko 17-18 km, potreban je ceo dan. Zbog toga je ovaj planinarski uspon na Aketegi uslovan, što znači da će biti izveden ukoliko bude dovoljno zainteresovanih.

Satnica za planinarsku grupu:

- oko 7.00h Polazak autobusa ka mestu Aratzazu (120 km)
- oko 19h-20.00h povratak u Bilbao

***Grupa koja NE planinari ostaje u Bilbao (slobodan dan za razgledanje grada)**

– **2.noćenje u Bilbao**

OPIS USPONA na AKETEGI (1551m): (ukoliko bude dovoljno zainteresovanih)

Prilikom uspona na najviši vrh Baskijskih planina (bask. Euskal Herriko arkua), Aketegi (1551 m), boravićemo u drugom po veličini parku prirode Aizkorri-Aratz (u sastavu ekološke mreže NATURA 2000), nazvanom po istoimenom masivu udaljenom od Bilbaoa oko 80km. Kao i u drugim baskijskim parkovima prirode kojih je desetak, pejzaži su i ovde u dramatičnom kontrastu.

U podnožju dugog, strmog i golog krečnjačkog grebena, u senci nekoliko oštih vrhova u nizu (Arbelaitz, Aitzxuri, Aizkorri...) smestila se idilična dolina Urbia (1136m), prozvana „baskijski raj“ gde na uvek zelenim livadama mirno pasu stada ovaca, krave i (polu) divlji konji. Najduža kružna staza, koja od polazne tačke, crkve Arantzazu na 750m n/v (remekdelo moderne umetnosti i arhitekture) vodi kroz gustu listopadnu šumu do pašnjaka Campas de Urbia (1134m) a zatim duž celog grebena gde se nalazi i najviši vrh (Aketegi, 1551m), duga je oko 17 km sa visinskom razlikom oko 950 m. Na stazi, u završnici uspona, nailazi se na pastirske kolibe i mnoštvo dolmena koji svedoče o prisutnosti praistorijskog čoveka u ovim krajevima pre više hiljada godina.

***GRUPA B** koja namerava da se pridruži planinarskoj grupi može da planinari lakši deo ture, samo do doline Urbia, u podnožju grebena (oko 10km u oba pravca, kroz bukovu šumu od početne tačke od crkve Arantzazu).

Ko se odluči da se vrati do početne tačke, franjevačke crkve Arantzazu, pre povratka u dolinu Urbia grupe koja je otišla na uspon, vreme do dolaska planinarske grupe može da iskoristiti za detaljan obilazak bazilike Bogorodice od trnja za koju je vezana lokalna legenda o pastiru kome se Bogorodica ukazala „u trnju“ (Arantzazu). Fasada i enterijer podjednako su impresivni zahvaljujući delima dvojice modernih baskijskih umetnika, a sama bazilika se smatra za arhitektonsko i umetničko remekdelo...

10.09. (utorak): BILBAO → GIMARAIŠ → PORTO

- 8.00 polazak autobusa i nastavak puta **Bilbao → GIMARAIŠ → PORTO (720 km)**

PORTUGALIJA: 5 REGIONA za 9 DANA (10. – 19.septembra)

SEVERNA PORTUGALIJA (10/11/12.septembar): Porto, Gimaraiš, dolina Duro i Pinjao

U Severnoj Portugaliji obiđićemo tri kulturno-istorijske destinacije koje su pod zaštitom UNESCO: dinamičan i fotogeničan drevni lučki grad **Porto** na strmoj obali reke Duro star 2000 godina koji je danas drugi po značaju i veličini grad u Portugaliji... **kolevku portugalske države i nacije, Gimaraiš**, prvu portugalsku prestonicu (u XII veku) gde je u zamku koji je proglašen za jedno od „7 istorijskih čuda Portugalije“, rođen prvi portugalski kralj Afonso Enrikeš (Osvajač i/ili Osnivač)... i **dolinu reke Duro** (Alto Douro), stari vinogradarski kraj, postojbinu čuvenog vina porta, gde ćemo nekoliko sati provesti u selu Pinjao (Pinhao).

Ovu nekada prometnu rečnu luku za transport vina sa oko 600 stanovnika godišnje poseti pola miliona turista, pošto se ovde nalazi nekoliko najboljih vinarija. Boravak u mestu Pinjao može da se iskoristi za razne aktivnosti: pešačku turu kroz vinograde do jednog od najlepših vidikovaca sa pogledom na krajolik pod zasadima loze na kamenim terasama, vožnju brodom, degustaciju vina i porta u nekoj od lokalnih vinarija...

Porto

Gimaraiš

Pinjao

10.09. (utorak): BILBAO → GIMARAIŠ → PORTO (720km)

- u 8.00h polazak autobusa i nastavak puta Bilbao → Gimaraiš (660km)
- 16.00h – 18:30h pauza oko 2, 5sata u **Gimaraišu za razgledanje grada (UNESKO)**
- 19.30h-20.00h dolazak u Porto (60 km)
- **prvo noćenje u Portu**

GIMARAIŠ: Pod obrazloženjem da je „izuzetno dobro očuvan, autentičan primer evolucije srednjovekovnog naselja u moderan grad sa bogatim kulturnim i arhitektonskim nasleđem nastalim u periodu od XV do XIX veka“ organizacija UNESCO je 2001. proglasila staro gradsko jezgro za deo svetske kulturne baštine. U šetnji gradom u uskim uličicama oko glavnog trga Masline, i na brojnim trgovima, poput trga Pomorandži (Largo dos Laranjais) na kome je istoimena palata sa gotskim tornjem (Casa dos Laranjais) nailazi se na obnovljene kuće iz XVI, XVII i XVIII veka ukrašene ažuležo pločicama, drvenim doksatima, balkonima sa čipkastim ogradama od kovanog gvožđa, grbovima nekadašnjih vlasnika...

11.9. (sreda): PORTO (UNESKO), slobodan dan

- drugo noćenje u Portu

PORTO: Otkako su grad i luku osnovali Rimljani u III veku pre n.e. (Portus Cale), već dva milenijuma Porto je privredno sedište ekonomski razvijenog severozapadnog dela Pirinejskog poluostrva, i večni rival Lisabonu, iako nema povlašćeni status portugalske prestonice. Porto po kome je Portugalija dobila ime, tokom prethodnih deset godina četiri puta za redom proglašavan je za najbolju evropsku turističku destinaciju, što zbog živopisne gotske, renesansne, barokne, Art Nouveau i Art Deco arhitekture što zbog izvrsne gastronomske ponude, dobrog vina i preukusne lokalne kuhinje.

12.9. (četvrtak): IZLET u dolinu reke DURO (UNESKO) → KOIMBRA

SATNICA (okvirno):

- 8h - 10.30h vožnja Porto → PINJAO (Pinhao), dolina reke DURO (130 km)

- **PINJAO (3,5 sata): pešačka tura** (oko 5 km u oba pravca) od gradića Pinjao do vidikovca u selu **Kazal de Loivoš** (Casal de Loivos)

- 14:00h – 17:00h vožnja Pinjao → **KOIMBRA** (UNESKO) 180 km

- od 17.30 slobodno vreme za obilazak Koimbre

- prvo noćenje u Koimbri

DOLINA REKE DURO: Boravak u dolini Duro uključuje posetu živopisnom gradiću **Pinjao** u čijoj su okolini najpoznatije **vinarije** i **vidikovac** (u selu **Casal de Loivos**), među šest najboljih u svetu po mišljenju BBC-ja, sa koga se pruža spektakularan pogled na kaskadne kamene terase pod vinogradima – krajolik koji je u britanskim medijima proglašen za treći po lepoti na planeti! Prirodno i kulturno nasleđe Alto Duoro Vihaterio je zaštitom UNESKO od 2001. kada je postao deo svetske kulturne baštine kao „predeo koji je oblikovala tradicija vinarstva duža od 2000 godina“. Ovo je takođe i najstariji je vinarSKI region na svetu čija vina, a pre svega čuveni porto, još od sredine XVIII veka, imaju „zaštićeno geografsko poreklo“.

Vidikovac u selu **Casal de Loivos**),

CENTRALNA PORTUGALIJA (13. i 14.septembar): Vrh Tore (1993m), Coimbra, Tomar i Obidoš

13.9. (petak): PLANINARSKI DAN, planina Serra da Estrela (Zvezdana planina):

Uspon na najviši vrh kontinentalne Portugalije, **TORE/Kula** (1993m) - **UNESKO Geopark**

SATNICA (okvirno): 8 – 10.45 h vožnja Coimbra → Tore, 130 km

11:00 h – 17:00 h planinarska tura (dužina staze oko 10-11 km, oko 6 sati sa pauzama)...

- oko 19:30 h povratak planinarske grupe u Koimbru...

***GRUPA koja NE ide na uspon provodi dan u Koimbri**

- drugo noćenje u Koimbri

OPIS USPONA na TORE (1993m): Tokom boravka u centralnoj Portugaliji u planu je da popnemo najviši vrh kontinentalne Portugalije, **Tore** ili **Kula** u prvom i najvećem portugalskom parku prirode nazvanom po

istoimenom planinskom masivu Zvezdana planina (Serra da Estrela). Ovaj masiv predstavlja najzapadniji ogranak Kastiljanskih planina (Sistema Central) u središtu Pirinejskog poluostrva. Vrh Tore, do koga se može stići i asfaltnim putem, zapravo je prostrani stenoviti plato (planalto) koji je tokom poslednjeg ledenog doba bio pod ledenom kapom debljine 80m.

Duž kružne staze (10-11 km) najzanimljiviji su razni karakteristični oblici ledničke erozije koja je najviše uticala na izgled reljefa (kamene gromade tzv. eratični blokovi, lednička jezera, cirkovi...).

Uspon nije zahtevan a staza (sa oko 500 m visinske razlike) završava se u cirku (Covão d'Ametade, 1420m) pretvoren u izletišta u brezovoj šumi koje okružuju tri veličanstvena granitna vrha (Kantaros), gde je i izvor reke Zezere koja odavde nastavlja svoj tok prostranom ledničkom dolinom.

- **NAPOMENA:** Za one koji nisu u kondiciji, autobus dolazi na plato planine na kojoj je i sam vrh gde mogu u kraćim šetnjama uživati na visinama blizu 2000 m. Plato je uređen i opremljen objektima za skijaše, planinare i druge posetioce.

Planalto – Tore (1993m)

Markacija na vrhu

Cirk Covão d'Ametade, 1420m

KOIMBRA, TOMAR & OBIDOŠ: U regionu centralne Portugalije posetićemo još tri destinacije koje su pod zaštitom UNESCO: stari univerzitetski grad **Koimbru**, portugalsku prestonicu u srednjem veku i rodni grad čak šest portugalskih kraljeva... **templarsku tvrđavu u Tomaru**, i u okviru nje manastirsku, raskošno ukrašenu **Hristovu crkvu** (XII & XV vek) u čijem je središtu impresivna 16-strana crkva/kapela – rotonda (Čarola, XII vek) građena po uzoru na jerusalimsku crkvu Svetog Groba (Castelo de Tomar & Convento de Cristo)... i živopisani **Obidoš**, poznat kao „selo portugalskih kraljica“ (Vila das Rainhas), srednjovekovni grad opasan zidinama sa zamkom koji je među 7 istorijskih čuda Portugalije. Počevši od kralja Afonsa II (XIII vek) pa sve do početka XIX veka ovaj romantični gradić sa belo okrečenim kućama oivičenim plavom i žutom bojom i uskim kaldrmisanim uličicama ukrašenim rascvetalim begonijama, bio je svadbeni poklon koji su portugalski kraljevi tradicionalno darivali svojim suprugama.

Koimbra – Univerzitet

Tomar – Hristova crkva

Obidoš

KOIMBRA, portugalska „Atina“ sa oko 100 000 stanovnika, treći je po veličini portugalski grad, u kome skoro terčinu stanovnika čine studenti iz Portugalije i još 80 zemalja širom planete, koji se prepoznaju po posebnom dress code: crnim odorama sa ogrtačima sličnim pelerini (capa e batina). Zbog svoje viševjekovne bliske

povezanosti sa Univerzitetom koji je imao presudan uticaj na arhitekturu grada i njegov urbanistički razvoj, **čitav stari grad je pod zaštitom UNESKO od 2013.** Prozvan „tvrđava znanja“ u doba „velikih otkrića“ Univerzitet (Alta i Sofia, osnovan krajem XIII veka) bio je centar za obrazovanje pripadnika elite i članova monaških redova, budućih državnih službenika, misionara i istraživača, a u vreme diktature, bio je i poprište borbe za demokratiju.

14.9. (subota): Koimbra → LISABON via templarska tvrđava i Hristov manastir i crkva u mestu **TOMAR (UNESKO)** i **OBIDOŠ** (jedno od 7 istorijskih „čuda“ Portugalije, Grad književnosti, **UNESKO**)

SATNICA (okvirno): - 8h - 9:30 h vožnja Koimbra → Tomar, oko 80 km...

- Templarska tvrđava, Hristova crkva i manastir u Tomaru (2 h)...
 - oko podneva polazak za Obidoš: Tomar → Obidoš (oko 105 km)...
 - 13:30h – 16.00h **OBIDOŠ** (obilazak grada 2,5 sata)...
 - vožnja Obidoš → **LISABON** (85 km/1h30) ...
 - oko 17h30 dolazak u Lisabon, slobodno vreme za obilazak grada.
- **prvo noćenje u Lisabonu**

LISABON i PARK PRIRODE SINTRA – KAŠKAIŠ (14/15/16.septembar)

15.9. (nedelja): LISABON – slobodan dan

- **drugo noćenje u Lisabonu**

Lisabon – kvart Alfama

Kula Belem

Mural fado vadio

LISABON druga najstarija evropska prestonica (posle Atine), postire se na sedam strmih brežuljaka na desnoj obali reke Težo, samo par kilometara od njenog ušća u Antlantik. Lisboa (port.) izuzetno je živopisna i živahna metropola kosmopolitskog duha: ulice i zgrade obojene su u jarke boje, fasade su oslikane maštovitim muralima i ukrašene raznobojnim azuležos pločicama, a pločnici su prekriveni mozaicima u geometrijskim šarama (calçad portuguesa). Deo grada iz reku, kvart Bajša („donji grad“) izgrađen na ruševinama srednjovekovnog Lisabona uništenog u katastrofalnom zemljotresu (1755), smatra se za prvi moderan evropski grad sa avenijama i prostranim trgovima uokvirenim elegantnim višespratnicama i palatama, jer su prilikom njegove izgradnje primenjene inovativne građevinske tehnike kako bi bio otporan na buduće zemljotrese. Svaki lisabonski kvart u najstrožijem centru je „priča za sebe. Dva najstarija, na padinama brda na čijem je vrhu zamak Sao Žorži, mavarska Alfama i multinacionalna Murarija smatraju se za kolevku melanholične fado muzike, prostranim trgovima elegantne pombalinske Bajše tj. „donjeg grada“ dominiraju pompezni spomenici

portugalskih kraljeva, u kvartu Šijadu, lisabonskom Monmatru još živi duh Belle Époque, dok je boemski, renesansni Bajro Alto ili „gornji grad“ na brdu iznad, poznat po uzavrelom noćnom životu.

Zasada u svetsku baštinu organizacija **UNESKO** uvrstila je 1983. dve lisabonske najposećenije znamenitosti kao izuzetne primere obe manuelinskog stila: **kulu Belem i manastir Žeronimos**, obe izgrađene u XVI veku u vreme portugalskog „zlatnog doba“ kada je bila pomorska velesila.

16.9. (ponedeljak): Celodnevni IZLET u PARK PRIRODE SINTRA – KAŠKAIŠ (UNESKO)

SATNICA (okvirno):

- 8.00h -9.00 h vožnja Lisabon → Sintra (30 km)... **5 sati za obilazak SINTRE i palate po izboru** (9h -14h)
- 14 -14:30 h vožnja Sintra → rt Kabo da Roka (20 km)... **rt KABO da ROKA**(Cabo da Roca) – **1 sat**
- 15:30 – 16:30 h vožnja rt Kabo da Roka → Kaškaiš (20 km) ...2 sata za obilazak **KAŠKAIŠA** (16h- 18h)
- 18:30 - - 19:30 h vožnja Kaškaiš → Lisabon (35 km)

- **treće noćenje u Lisabonu**

Palata Monserat

Palata Regaleira

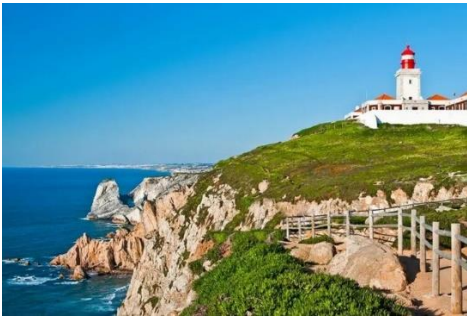

Nacionalna palata

PARK PRIRODE Sintra-Kaškaiš: Jedan dan tokom „predaha“ u Lisabonu iskoristićemo da posetimo najzanimljivija mesta u parku prirode Sintra-Kaškaiš, u okviru koga je čuvena, magična i romantična Sintra koju je UNESKO proglasio za „kulturni krajolik“. Zahvaljujući mikroklimi istoimenog planinskog venca blizu okeana, Sintra je nekoliko vekova bila lovište i letnja rezidencija portugalskih kraljevskih porodica, pre nego što je u XIX postala prva evropska prestonica romantizma u arhitekturi. Ugledajući se na portugalskog kralja Ferdinanda II koji je među prvima sagradio sebi bajkoviti dvorac na vrhu brda iznad Sintre (Nacionalna palata Pena), bogati trgovci, industrijalci i diplomate iz cele Evrope, počinju da grade rezidencije i vile na severnoj padini obrasloj gustom šumom, takmičeći se u maštovitosti i raskoši. Kombinovanjem svih stilova iz prethodnih epoha (gotika, renesansa, barok...) sa egzotičnim, orijentalnim dekorativnim i arhitektonskim elementima, nastaje jedinstven „kulturnu pejzaž“ u kome je romantičarska arhitektura u harmoniji sa prirodom. Među palatama koje okružuju jednako lepi parkovi, svojevrstne botaničke bašte ukrašene fontanama, skulpturama, jezerima i veštačkim pećinama, ističu se **Palata Pena**, kraljevski dvorac na vrhu brda koji podseća na svadbeni kolač (jedno 7 istorijskih čuda Portugalije), raskošna **Kraljevska palata** u centru grada prepoznatljiva po dva ogromna dimnjaka (koja su i na logou parka prirode Sintra-Kaškaiš), misteriozna **palata Regaleira** poznata po „bunaru za inicijaciju“ i impresivna **palata Monserat** čiji je vrt egzotičan koliko i sama palata. Zbog ovih palata koje ne mogu biti različitije, a i zbog srednjovekovne Mavarske tvrđave, Sintra je je među najposećenijim turističkim destinacijama u Portugaliji koju godišnje poseti stotine hiljada turista.

***VAŽNO:** Za posetu brdovitoj Sintri potrebna je dobra fizička kondicija ukoliko se u obilazak pojedinih palata krene obeleženim pešačkim stazama (prosečne dužine 4-6km). Iako postoji lokalni bus, u vreme najvećih gužvi

na vrhuncu sezone, dešava se da je to najčešće najbrži (a često i jedini) način da se od starog grada u podnožju stigne do palate Pena i Mavarske tvrđave na brdu, ili do palate Monserat (udaljene od centra oko 4km).

KABO DA ROKA I KAŠKAIŠ: Pored Sintre, najromantičnijeg portugalskog grada, posetićemo i „grad ribara i kraljeva“ Kaškaiš, najluksuznije letovalište na lisabonskoj rivijeri sa živopisnim starim gradom, ribarskom lukom i tvrđavom jednim delom pretvorenom u kraljevsku palatu, i Kabo da Roka, najzapadniji rt evropskog kontinenta, sa svetionikom i kamenim obeliskom na litici visokoj 140m, gde su uklesane geografske koordinate i stihovi slavnog portugalskog pesnika Luiša de Kamoeša iz njegovog epa Luzijadi: „Ovde ... gde prestaje kopno i počinje more“.

JUŽNA PORTUGALIJA: ALENTEŽO (region) i EVORA (UNESKO)

17.9. (utorak) ALENTEŽO (region) i EVORA (UNESKO)... RONDA (Španija)

SATNICA (okvirno): - 8h-10.00 h vožnja Lisabon → EVORA (135 km)...

- **10 -12h EVORA** (obilazak grada 2 sata)...
- 12h–18.30h vožnja Evora → Ronda (450 km)
- oko 19.00h dolazak u Rondu
- **noćenje u Rondi**

Regija ALENTEŽO zauzima trećinu površine Portugalijske, njen središnji deo južno od reke Težo, do granice sa regionom Algarve na jugu i atlantske obale na zapadu. To je slabo naseljeni, brežuljkasti istorijski region za koji kažu da je Portugalijska kakva je bila nekad. Ruralni Alentežo smatra se za „žitnicu“ Portugalijske zahvaljujući prostranim ravnicama, a poznat je i po dobrom vinu cenjenom u svetu, kvalitetnom maslinovom ulju, nepreglednim šumama hrasta plutnjaka (montados)... i tradicionalnom, usporenom načinu života, koji se nije menjao vekovima. Nekoliko stotina godina ovaj region je bio raskrsnica kultura i bojno polje na kome su se vodile teške bitke prvo protiv Mavara a zatim i protiv španskih osvajača. Za razliku od burne prošlosti o kojoj svedoče brojne tvrđave i zamkovi, danas je to mirna, uspavana provincija koja proizvodi više od polovine ukupne svetske ponude plute.

EVORA: Zaustavićemo se na nekoliko sati u glavnom gradu Alenteža, Evora, čije je istorijsko nasleđe toliko bogato i vredno da je staro gradsko jezgro skriveno iza zidina (Cerca Romana), stavljeno pod zaštitu UNESKO još 1986. Evora jedan je od najreprezentativnijih gradova iz „zlatnog doba“ Portugalijske u vreme „velikih geografskih otkrića“ kada je bio kraljevska prestonica (u XV i XVI veku). Zahvaljujući zaostavštini iz istorijskih perioda koji su prethodili „zlatnom dobu“, rimskoj, mavarskoj i srednjovekovnoj, Evora je danas svojevrsan grad-muzej u kome je mavarski uticaj najprepoznatljiviji u

gradskoj arhitekturi, za koju su karakteristične niske, belo okrečene kuće ukrešene azuležo pločicama i balkonima od kovanog gvožđa.

RONDA, Andaluzija (Španija): Pošto se oprostimo od Portugalije, put nastavljamo ka Andaluziji, gde se zaustavljamo u Rondi, varošici od 35 000 stanovnika, najpoznatijem i najvećem „pueblo blanco“ među andaluzijskim „belim selima“ gde su poslednje utočište pronašli prognani Mavari posle Rekonkiste (XVI vek). Nalazi se u sred planinskog venca Seranja de Ronda, na 750m n/v, na ivici 120m visokog i oko 70 m širokog kanjona na reci Gvadalevin koji premošćuju tri mosta Stari, Rimski i Novi (Puente Nuevo) koji je simbol i najveća atrakcija grada. Zbog ovog impresivnog i masivnog mosta, izgrađenog u XVIII veku kako bi se stari deo grada (mavarski/La Ciudad) spojio sa novim (hrišćanskim/El Mercadillo, XV vek), Rondu, godišnje poseti više od 200 000 turista iz celog sveta.

Ronda se smatra za kolevku moderne koride i rodni grad dve najčuvenije dinastije toreadora (Romero i Ordonjez), pa je simbol grada i arena (Plaza de Toros), jedna od najstarijih u Španiji (XVIII vek).

Ronda – Novi most

18. 09. (sreda): Jutarnja šetnja Ronom pre nastavka puta za Valensiju

- 10.00h -19.00h vožnja Ronda → **VALENSIJA** (660 km)

- oko 19:30h dolazak u Valensiju - **1. noćenje u Valensiji**

(19/20/21. 9.) VALENSIJA (Španija) & NICA (Francuska)

19.09. (četvrtak) VALENSIJA – slobodan dan

- **2. noćenje u Valensiji**

Valensija, najlepši grad na tzv. „obali pomorandžinog cveta (Kosta del Azar), grad “stotinu zvonika”, grad inovacija, grad Svetog grala, grad prvoklasne paelje... i elegantna francuska lepotica **Nica** (Nice la Belle) u Zalivu Anđela koja je već dva veka stecište evropske aristokratije, džet seta, umetnika i pisaca (Renoar, Modiljani, Šagal, Matis, Munk, Pikaso, Čehov, Niče, Hemingvej).

Valensija je najpoznatija po parku u isušenom koritu rekeTurije (dugom 9 km) koji umesto reke „protiče“ ispod 18 mostova centrom grada, starom gradu, jednom od najvećih u Evropi, i remekdelima moderne arhitekture čuvenog arhitekta Santajaga Kalatrave, koji je svom rodnom gradu zaveštao čitav jedan futuristički grad nazvan „Grad umetnosti i nauke“ (Ciudad de las Artes y Ciencias) u okviru koga je i najveći akvarijum u Evropi (L’Oceanogràfic).

20.09. (petak) VALENSIJA → NICA, Francuska

- 7.00h - 22/23h vožnja Valensija → **NICA** (1000 km)
- dolazak u Nicu u kasnim večernjim satima (oko 22-23h)
- **Noćenje u Nici**

21. 09. (subota) NICA - Slobodan dan za kupanje i obilaženje grada (i/ili individualni izlet u Ez)

- u 22.00 h polazak na put za Beograd - vožnja Nica → Beograd (**1330km**)

Pod nazivom „**Nica, zimsko odmaralište na rivijeri**“ ovo popularno letovalište na Azurnoj obali upisano je 2021. na listu svetske kulturne baštine **UNESKO** jer je, zahvaljujući prijatnoj (mikro) klimi blagotvornoj po zdravlje, bila u XIX veku zimsko utočište „bogatih i slavnih“ iz svih krajeva sveta. Pošto su bili poreklom iz različitih kultura ti prvi turisti značajno su uticali na kulturni i arhitektonski preobražaj grada. Nica se tada gradi pod uticajem raznih stilova tada modernim u evropskim prestonicama i postaje elegantan kosmopolitaski grad poznat po čuvenoj Engleskoj promenadi, luksuznim hotelima (Le Negresco) i vilama, parkovima i vrtovima...

Nica

***Izlet u EZ:** Ko se Nicom upoznao na nekom od prethodnih putovanja, može boravak u gradu da iskoristi da vozom i/ili busom ode do živopisnog srednjovekovnog sela Ez(e) udaljenog od Nice desetak kilometara, koje se proćulo širom sveta zahvaljujući parfemu Šanel 5 koji je ovde nastao mešavinom čak 80 esencija različitih cvetova... Do sela na brdu se može stići pešice od železničke stanice u podnožju (Eze-sur-Mer) tzv. Stazom Fridriha Ničea (oko 5km u oba pravca/oko 270m vis.razlike). Preporuka je da se u selu poseti botanička bašta Jardin Exotique i fabrika/prodavnica parfema, ukoliko želite da kupite parfem po povoljnijoj ceni..

Ez

22.09. (nedelja): PUT za BG

*Tokom dugog puta ka Beogradu, u planu je pauza od 2-3sata u nekom gradu, najverovatnije Trstu (Nica → Trst, 720 km)... užina pauza i mesta za pauze ćemo odrediti usput, jer zavisi od gužve na putevima, potrebnih pauza i dužine rada vozača koje su propisane međunarodnim pravilima.

– Vožnja Trst → Beograd 620 km

18h-19.00 h očekivani dolazak u Beograd

REZIME: Put treje **19 dana**, od toga **dva noćna putovanja** i **16 noćenja** u hostelima, apartmanima i hotelima. Planirano spavanje je: **po 1 noć u 3 grada** (Brijason, Ronda, Nica), **po 2 noćenja u 5 gradova** (Tuluz, Bilbao, Porto, Koimbra, Valensija) i **3 noćenja u Lisabonu**. Na ovom putovanju prećićemo oko **8.300 km....**

PRAKTIČNE INFORMACIJE

DOLINA DURO/Alto Douro (Pinjao): Vožnja tradicionalnim brodićem - rabelo (1h) 12,5 € (individualno)
(za kupovinu karte online pogledati sajt prevoznika Magnifico Douro Eventos <https://magnificodouro.pt/en/>)

ULAZNICE za GRUPU rezervisaćemo za posetu **templarskoj tvrđavi i Hirstovoj crkvi u Tomaru (10€)**

SAN SEBASTIJAN (8.9. nedelja): Poslednji dan 10-dnevnog festivala baskijske kulture, muzike, plesa i gastronomije (Euskal Jaiak) u starom gradu, veslačka regata u zalivu La Konča (Bandera de la Concha)

BILBAO, Muzej Gughenhajm karta 15€... popust 50% u periodu od 16h-19h
Izložbe (do 15.9.) Signs and Objects. Pop Art from the Guggenheim Collection...

PORTO GRADSKI PREVOZ: Andante Tour Card (cartão andante) namenjena turistima za sve vrste prevoza metro, bus, lift (Funicular dos Guindais) koja važi 24 sata košta **7,5€...**

Karta se može kupiti na Andante prodajnim mestima na metro stanicama i u turističkim info punktovima...
Postoji i Andante 24 karta koja važi za neograničen broj vožnji **24 sata** od prve otkucane vožnje (**€ 4.20 za dve centralne gradske zone**) i obična Andante karta koja se nadopunjuje: samo karta košta 0,60€ + vožnja (1 & 2 zona košta 1,25€).

PORTO TOURIST CARD (Porto.CARD): Postoje dve vrste „turističkih karata“: sa uključenim gradskim prevozom (plava) ili bez prevoza, tzv. pešačka (bela). Ova turistička karta omogućuje besplatan ulaz i/ili popuste na ulaznice za 7 muzeja i 14 znamenitosti (20-50%) a ukoliko je uključen i prevoz potrebno je da se „overi“ svaki put prilikom ulaska u metro, bus...(lift Funicular dos Guindais – 25%... uspinjača Gaia Cable Car – 10%... Hop on hop off buses – 20%... ture brodom na reci Duro - 20%). **CENE KARATA:** 1-dnevna karta „pešačka“ Standard Porto Card (bez prevoza) 6€... 1-dnevna karta Porto.CARD karta (sa prevozom) 13€;

PP SINTRA-KAŠKAIŠ: ULAZNICE za Palatu PENA i neku od drugih palata u SINTRI svaki putnik bi trebalo da razerviše individualno po sopstvenom izboru. Grupnu posetu palati Pena u sezoni komplikovano je (i praktično neizvodljivo) organizovati iz više razloga: zbog gužve, zbog nepouzdanog reda vožnje i ograničenih kapaciteta lokalnih buseva koji su (jedini) ovlašćeni da voze do ulaza u park oko palate od koga je potrebno još oko pola sata pešice do ulaza u palatu (za koju je na karti označeno i tačno vreme posete)...

*Ukoliko se krene pešačkom stazom uzbrdo do palate se stiže za 1h/1h30min (oko 2-2,5km) što treba imati na umu kada se prilikom kupovine karata bira vreme ulaska u palatu (tzv.time slot). Karte se mogu kupiti 3 meseca unapred preko zvaničnog sajta Parques de Sintra...

CENE i KUPOVINA KARATA ZA PALATE:

Parques de Sintra <https://www.parquesdesintra.pt/en/parks-monuments/park-and-national-palace-of-pena/>

***Za svaku palatu potrebno je u proseku oko 2sata**

Nacionalna palata i park PENA: (zbirno) 20€ ... samo park 10€

Mavarska tvrđava (nedaleko od palate Pena): 12€

Nacionalna (kraljevska palata (u gradu): 13€

Palata & park Monserat (u gradu): 12€

+ **SINTRA: Palata Regaleira/Quinta da Regaleira** (u gradu): 12€ (kupovina karata preko sajta palate <https://www.regaleira.pt/en>)... **E-TICKETS:** Buy your ticket online at <https://regaleira.byblueticket.pt/>

LISABON

LISBOA CITY CARD (<https://www.lisboacard.org/>): 1-dnevna turistička karta (**€22**) uključuje neograničeno korišćenje javnog prevoza (bus, tramvaj, metro, liftova, Santa Justa Lift, i uspinjača, i lokalne železnice do Sintra i Kaškaiša), besplatan ulaz (Kula Belem, manastir Žeronimoš, palata Ažuda, Hristova crkva u Tomaru) ili ulaz sa popustom prilikom poseta muzejima i znamenitostima (lisabonska katedrala - 20%, muzej Fado – 20%, Quinta da Regaleira, Sintra -20%).

LISABON: METRO/TRAMVAJ/BUS: Viva Viagem/Navegante Card: **1- dnevna karta u koju su uključeni liftovi i tramvaji-uspinjače - košta 6,80€** (24h) i kupuje se na automatima na metro stanicama ... a pojedinačna karta za metro je 1,80€ /za tramvaj €3/bus 2€/ (60min)...

LISABON: TRAMVAJ 28: Čuveni žuti tramvaj, simbol grada i turistička atrakcija, koji se vešto provlači uskim ulicama najpopularnijih gradskih kvartova u centru (Alfama, Bajša...): **3€** (pojedinačna karta)/uračunata u cenu dnevne karte Viva Viagem 6,80€ (VAŽNO: oprez džeparoši!)

Lisbon Hop-on Hop-Off Sightseeing Bus Tours (otvoreni bus): 1 od 3 kompanije je zvanična lokalna **Žuti autobus (Yellow bus tours** <https://yellowbustours.com/en/lisbon> - kompanija Carris): 1 karta za 2 ture (važi 48 sati) **BELÉM Lisbon BUS TOUR + MODERN Lisbon Bus Tour... €27...** Polazna/završna tačka trg Praça da Figueira Ostale dve kompanije Gray Line (<https://www.grayline.com/portugal/things-to-do-in-lisbon/>) i City Sightseeing (<https://city-sightseeing.com/en/80/lisbon>) polaze sa trga Marques de Pombal...

LISABON:

BELEM KULA, XVI vek (Av. Brasília): **karta 8 €...** **Prevoz: tramvaj E15** sa trga Praça da Figueira/40min vožnje)
MANASTIR ŽERONIMOŠ (Praça do Império: karta **€ 12** (tramvaj E15)

*Do kvarta Belem gde se nalaze kula Belem i manastir Žeronimos najbrže se stiže vozom (za Kaškaiš) za 10ak minuta koji polazi sa žel.stanice Kaiš do Sodre (Cais do Sodre)

LISABON: TVRĐAVA/zamak Sv. ĐORĐA, XV vek (Kastelo Sao Žorži/Castelo de Sao Jorge, kvart Alfama) –
Karta €15 (tramvaj 28 & 12)